

Stálý výbor Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely (T-AP)

Doporučení týkající se kachen pižmových (*Cairina moschata*) a hybridů kachny pižmové a kachny domácí (*Anas platyrhynchos*)

přijaté Stálým výborem 22. června 1999

(V souladu s článkem 9 odst. 3 této Dohody, toto Doporučení vstoupí v platnost 22. prosince 1999)

PREAMBULE

- (1) Stálý výbor Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely;
- (2) S ohledem na odpovědnost podle článku 9 této Dohody za vypracování a přijetí doporučení smluvním stranám obsahující podrobná ustanovení k provádění zásad stanovených hlavou I této Dohody na základě vědeckých poznatků týkajících se různých druhů zvířat;
- (3) Vědom si rovněž zkušeností získaných při provádění zásad pohody zvířat stanovených články 3 - 7 této Dohody;
- (4) Vědom si toho, že základní požadavky na zdraví a pohodu hospodářských zvířat spočívají v dobrém ošetřování a metodách chovu odpovídajících biologickým potřebám zvířat a vhodných faktorech prostředí tak, aby podmínky, v nichž jsou kachny chovány, splňovaly požadavky na přiměřenou výživu a metody krmení, volnost pohybu, fyzické pohodlí; potřebu vykazovat normální chování při vstávání, ulehání, zaujímání poloh pro odpočinek a spánek, protřepávání křídel, chůzi, běhu, koupání, čechránání peří, přijímání potravy, pití, kálení a močení, odpovídajícím sociálním kontaktu a snášení vajec; potřebu ochrany před nepříznivými klimatickými podmínkami, poraněním, strachem a strádáním, nákazami a jinými chorobami či poruchami chování; jakož případně i další zásadní požadavky zjištěné na základě získaných zkušeností a vědeckých poznatků;
- (5) Vyslovuje obavy o to, aby výsledky vývoje v oblasti chovu a biotechnologie nepříznivě neovlivnily zdraví a pohodu kachen;
- (6) Maje na paměti, že je povinností Výboru znovu zvážit jakékoli doporučení, pokud se objeví důležité nové poznatky, a tudíž doporučuje všem smluvním stranám podporovat další výzkum s cílem optimálně využít nové metody k tomu, aby bylo zajištěno splnění potřeb kachen, a tedy jejich zdraví a pohody;
- (7) Vědom si toho, že ve světle získaných zkušeností a vědeckých poznatků o biologických potřebách kachen některé metody chovu v současné době komerčně používané často nesplňují všechny zásadní potřeby, a tudíž vedou k nedostatečné pohodě zvířat;

(8) Vědom si problémů souvisejících s pohodou spojených s určitými praktikami při produkci paštiky z kachních jater, které nesplňují požadavky této Dohody, a usilujíc o podporu výzkumu aspektů pohody zvířat a alternativních metod za účelem dalšího zkoumání této otázky; dbajíc na potřebu vyřešit mezitím problémy pohody zvířat změnou těchto praktik;

(9) Maje na paměti, že prostředí a řízení chovu musí splňovat biologické potřeby zvířat spíše než se snažit „adaptovat“ zvířata na prostředí takovými postupy jako je mrzačení;

(10) Bera tudíž na zřetel, že je třeba vyvíjet značné a neustálé úsilí směřující k úpravě stávajících systémů a vyvinutí vyhovujících nových systémů a metod ve shodě s Dohodou tak, aby mohly být splněny potřeby zvířat;

(11) Maje na zřeteli, že je třeba podporovat další výzkum zdraví a pohody kachen a přezkoumat příslušná ustanovení tohoto Doporučení ve světle nových vědeckých poznatků;

(12) Přijal následující doporučení týkající se kachen pižmových a hybridů kachny pižmové a kachny domácí:

OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

1. Toto Doporučení se vztahuje na kachny pižmové (*Cairina moschata*) a hybridy kachny pižmové a kachny domácí chované pro produkci masa, chov či jakékoliv jiné hospodářské účely.
2. Zvláštní ustanovení obsažená v příloze k tomuto Doporučení jsou jeho nedílnou součástí.

BIOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY KACHNY PIŽMOVÉ A HYBRIDŮ KACHNY PIŽMOVÉ A KACHNY DOMÁCÍ

Článek 2

Při posuzování způsobů chovu by se mělo pamatovat na biologické charakteristiky kachny pižmové a hybridů kachny pižmové a kachny domácí.

a) Kachna pižmová (*Cairina moschata*) nebo pižmovka velká pochází z Jižní Ameriky. Byla domestikována kolumbijskými a peruánskými Indiány a poté v 16. století Španěly a Portugalci přivezena do Starého světa. Kachna pižmová je domestikována v mnoha částech světa. Samice kachny pižmové byly v minulosti používány jako přírodní líhně pro vysezení vajec ostatních kachen.

b) Ačkoli v přirozených podmínkách je kachna pižmová tropický pták a žije v bažinatých pralesích, její robustnost a otužilost jí umožnila adaptovat se na různá podnebí a biotopy. Má drápy i plovací blány.

c) Kachny pižmové jsou pohlavně dimorfní, samec má téměř dvojnásobnou hmotnost než samice. Agresivní a sexuální projevy jsou jednoduché a nejsou dobře rozlišené. U samců

mohou mít podobu zdvihání hřebínku, třesení ocasem a pohazování hlavou dozadu a dopředu. Kachny pižmové, především pak samci, jsou agresivnější než plemena kachny divoké. Kachny pižmové nejsou příliš hlučné. Jejich hlasovým projevem je syčení. Volání kachen pižmových spíše připomíná funění a dospělé samice jsou němé.

Ve volné přírodě ke kopulaci dochází na vodě během sezóny dešťů. Po kopulaci si samice vybírá místo pro hnízdo, obvykle v dutině stromu nebo někdy v rákosí, a snáší 8 – 15 vajec, na kterých sedí přibližně 35 dní. Samec je polygammí a nepodílí se na vybírání místa pro hnízdo ani inkubaci. Samice se stará o mláďata, dokud se nenaučí létat, a kachňata se učí chování od matky. Ve srovnání s kachnou domácí je embryonální vývoj kachen pižmových delší a kachňatům trvá déle, než dosáhnou pohlavní dospělosti.

d) Samec kachny pižmové má dobře vyvinutý bradavičnatý výrůstek u kořene zobáku těsně za očima, který je během sezóny páření ještě výraznější. Zobák je bohatě inervován a velice dobře zásoben smyslovými receptory.

e) Kachny pižmové jsou všežravé, živí se rostlinami, červy, hmyzem, rybami, obojživelníky a plazy. Krmí se tak, že se pohybují ve vodě, shánějí potravu a noří se hlavou do vody.

f) Kachny pižmové zdatně létají, plavou a chodí. Kachny v současné době používané pro produkci masa neprošly takovou mírou šlechtění jako ostatní drůbež, ale těžší kusy nejsou schopny létat. Mají potíže s chůzí a mohou trpět poruchami běháku.

g) Kachny pižmové tráví hodně času složitými aktivitami spojenými s péčí o povrch těla. Po přijímání potravy a koupeli, kachny provádějí celou řadu nejrůznějších pohybů natřásání, aby ze sebe setřásly vodu. Pomocí čistících pohybů ze sebe odstraňují cizí tělesa a složitými po sobě následujícími pohyby si promašťují peří tukem z kostrční žlázy nad ocasem. To je nezbytné pro ochranu před působením vody a pro tepelnou regulaci. Po péči o tělo často následuje krátký spánek. Cyklus přijímání potravy, koupání, čechrání peří a spánek se může opakovat několikrát denně.

h) Farmové kachny pižmové si uchovaly řadu reakcí na ochranu před predátory, jako např. znehybnění, varovné volání, pokusy o vzletnutí a rychlý útek před nebezpečím a mohutný zápas v případě chycení. Takové behaviorální reakce mohou být spojeny s mimořádnými fyziologickými reakcemi nebo jimi mohou být nahrazeny. Samci kachny pižmové a hybridi často zápasí s pomocí drápů, křídel a zobáků, obzvláště pak když zahánějí vetřelce.

i) Hybrid kachny pižmové a kachny domácí se získává křížením samice kachny domácí a samce kachny pižmové. Jedná se o sterilní hybrid z důvodu rozdílu ve velikosti chromozómů mezi těmito dvěma rodiči. Je robustnější než kachna pižmová. Projevuje malý pohlavní dimorfismus a daří se mu v chladnějších podmínkách.

OŠETŘOVÁNÍ A KONTROLA

Článek 3

1. Každý, kdo vlastní kachny, nebo má v dané době kachny na starosti, a každá osoba podílející se na chovu kachen musí, v souladu se svými povinnostmi, zajistit, aby byly podniknuty veškeré rozumné kroky k zajištění zdraví a pohody kachen.

2. O kachny se musí starat dostatečně početný personál s odpovídajícími znalostmi o kachnách a používaném systému chovu, aby byl schopen:

- (a) rozpoznat, zda zdravotní stav kachen je dobrý či nikoli;
- (b) posoudit změny chování;
- (c) zhodnotit vhodnost celkového prostředí pro zdraví a pohodu kachen.

Chovatel si musí uvědomovat úlohu pohody zvířat pro každodenní práci s kachnami. Je třeba uvažovat o vydání osvědčení o způsobilosti pro chovatele příslušným orgánem.

3. Chytání kachen a manipulace s kachnami by měl být prováděny výhradně způsobilým vyškoleným personálem, který pracuje za přímého dohledu chovatele a v souladu s článkem 18.

4. Velikost skupiny nebo počet jedinců ve skupině nesmí být příliš velký; velká skupina nesmí být vytvořena, pokud není rozumně zaručeno, že chovatel dokáže zajistit pohodu zvířat.

Článek 4

1. Aby se vytvořil pozitivní vztah mezi člověkem a kachnami, musí k nim chovatel často, tiše a na malou vzdálenost přistupovat od prvních dnů po vylíhnutí tak, aby kachny nebyly nežádoucím způsobem plašeny.

2. Kachňata by měly získat odpovídající zkušenost se způsobem chovu (např. konkrétními systémy krmení a napájení) a s podmínkami prostředí (např. přirozené světlo, dostatečné množství vody ke splnění biologických požadavků, podestýlka) tak, aby se byla schopna adaptovat na systém chovu, s nímž se později v životě setkají.

Článek 5

Kachny chované pro hospodářské účely nesmí být používány k dosažení jiných cílů, včetně veřejných vystoupení nebo předvádění, pokud by takové použití pravděpodobně poškodilo jejich zdraví a pohodu.

Článek 6

1. Hejno nebo skupina kachen musí být podrobeny důkladné prohlídce nejméně jedenkrát denně, raději však častěji, aby byla sledována tělesná kondice zvířat. Při provádění takových prohlídek je třeba mít na paměti, že ačkoli by nemělo docházet ke zbytečnému hluku nebo rušení, zejména mladá kachňata reagují na volání a zvuk lidského hlasu. Pro účel této prohlídky musí být k dispozici dostatečně silný zdroj světla, aby byla každá kachna zřetelně vidět. Takovéto prohlídky se provádí nezávisle na jakýchkoli kontrolách zařízení automatického dozoru. Kromě toho by v jiné denní doby měla být provedena důkladná prohlídka hejna nebo skupiny.

2. Při důkladné celkové prohlídce hejna nebo skupiny kachen se zvláštní pozornost věnuje tělesné kondici, pohybum nebo dalším vzorcům chování, dýchání, stavu opeření, očí, kůže, zobáku, končetin, běháků a drápů; pozornost se také věnuje přítomnosti vnějších parazitů,

kvalitě trusu, spotřebě potravy a vody a přírůstkům. Dále jsou kachny povzbuzovány k chůzi nebo ke koupelím. Pečlivě se sleduje mortalita, brakace a pokud možno morbidita a pravidelně by se měly provádět veterinární prohlídky po porážce. O všech výsledcích se vedou záznamy.

3. Individuálně se vyšetřují ty kachny, u nichž se to na základě celkové prohlídky ukazuje jako nezbytné.

Článek 7

1. Při prohlídce je třeba mít na paměti, že zdraví jedinci vykazují hlasové projevy a aktivitu odpovídající věku, pohlaví, plemeni nebo typu, mají jasné lesklé oko, dobrý postoj, energické pohyby při nepatřičném vyrušení, čistou zdravou kůži, kvalitní opeření, dobře utvářené holeně a běháky, aktivní chování při chůzi, koupání a čechrání peří a aktivně přijímají krmivo a vodu.

2. Pokud kachny zjevně nejsou v dobrém zdravotním stavu nebo jeví zřetelné příznaky nepříznivých změn chování, musí chovatel neprodleně podniknout kroky ke zjištění příčiny a přijmout nápravné opatření. Jestliže opatření přijaté chovatelem není účinné, je třeba poradit se s veterinárním lékařem a v případě potřeby vyhledat jinou odbornou radu týkající se dalších technických faktorů. Zjistí-li se, že příčinou je faktor prostředí v rámci ohrady nebo ustájovacích prostorů, u něhož není nezbytné provést okamžitou nápravu, je třeba tento faktor napravit po vyskladnění ohrady nebo ustájovacích prostorů a před dalším naskladněním.

3. Poranění, nemocní nebo stresovaní jedinci musí být neprodleně ošetřeni a v případě potřeby odděleni od ostatního hejna a umístěni do oddělených prostorů nebo usmrceni v souladu s článkem 23.

OHRADY, BUDOVI A VYBAVENÍ

Článek 8

1. Při plánování výstavby nového prostoru pro ustájení kachen nebo při úpravách stávajících prostorů v souladu s platnou legislativou je třeba využít odborné poradenství týkající se otázek zdraví a pohody zvířat.

2. Nové metody chovu a nové návrhy vybavení nebo ustájení pro kachny by měly být komplexně testovány z hlediska zdraví a pohody zvířat, a neměly by být komerčně používány, dokud nebudou shledány vyhovujícími v souladu s postupem stanoveným příslušným orgánem.

Článek 9

Při plánování výstavby nového ustájení pro kachny je nutné zvolit vhodné místo s ohledem na rizikové faktory vnějšího prostředí jako jsou hluk, světlo, vibrace, znečištění ovzduší a nebezpečí ze strany predátorů. Pokud je to vhodné, je třeba využít přirozených vlastností terénu k zajištění úkrytu před predátory a nepříznivými klimatickými podmínkami.

Článek 10

1. Provedení, konstrukce a provoz ohrad, budov a vybavení pro kachny mají být takové, aby:

- umožňovaly splnění základních biologických potřeb kachen, především z hlediska vody, a zachování dobrého zdraví;
- vyloučily nevybavené prostředí
- nezpůsobovaly kachnám traumatická poranění;
- omezovaly rizika onemocnění a poruch projevujících se změnami chování, poranění způsobených kachnami sobě navzájem, a pokud je to možné, kontaminaci ptáků vodou špatné kvality;
- vyloučily výskyt ostrých hran, výběžků a materiálů, které mohou být pro kachny škodlivé;
- poskytovaly ochranu před predátory a před nepříznivými klimatickými podmínkami, a pokud je to možné, před hlodavci a volně žijícím ptactvem;
- umožňovaly snadné udržení dobrých hygienických podmínek, kvality vzduchu a vody;
- umožňovaly, bez obtíží, důkladnou prohlídku všech kachen;
- usnadňovaly řízení chovu kachen.

2. Kachny, jako vodní ptáci, musí mít přístup do venkovního výběhu a vodní ploše ke koupání, aby byly splněny jejich biologické požadavky. Tam, kde takový přístup není možný, musí mít kachny k dispozici dostatečný počet vodních nádrží navržených tak, aby si kachny mohly smáčet hlavu vodou a nabírat vodu do zobáku tak, aby si bez obtíží mohly roztřepat vodu po celém těle.

3. Vodní nádrže by měly být zkonstruovány nad dobře odvodněnou plochou a vždy by měly být udržovány v čistotě.

4. Krmné a napájecí zařízení musí být navrženo, zkonstruováno, umístěno, obsluhováno a udržováno tak, aby:

- se omezila kontaminace krmiva a vody;
- k nim všechny kachny měly dostatečný přístup a nedocházelo k nežádoucí konkurenci mezi jedinci;
- nezpůsobovalo a poranění kachen a nevedlo k němu;
- fungovalo za všech klimatických podmínek;
- spotřeba vody, a v případě potřeby krmiva, mohla být regulována.

5. Mladé kachny musí mít neustále volný přístup k ochranným přístřeškům a všechny kachny musí mít přístup k ochranným přístřeškům, které je chrání před nepříznivými klimatickými podmínkami. Budovy pro ustájení kachen musí být zkonstruovány a udržovány tak, aby se minimalizovalo jakékoli riziko požáru. Použité materiály musí být ohnivzdorné nebo opatřeny ochranným ohnivzdorným nátěrem; musí být přijata veškerá odpovídající opatření umožňující podniknout okamžité kroky na ochranu zvířat, např. instalace požárního poplašného systému a vypracování plánu evakuace kachen. Elektrické zařízení a instalace musí být řádně udržovány.

6. V ustájovacích prostorech pro kachny musí být podlahy navrženy a vyrobeny z takového

materiálu, aby nebyly příčinou nepohodlí, strádání či poranění kachen. Podlaha musí poskytovat dostatečnou plochu k tomu, aby všichni jedinci mohli odpočívat zároveň, a musí být pokryta vhodnou podestýlkou.

7. Systémy ustájení pro kachny musí kachnám umožňovat:

- stát v normální pozici,
- bez obtíží se otáčet,
- provádět normální pohyby při vyměšování,
- třepat a mávat křídly,
- pohybovat se normálním způsobem při čechrání peří,
- projevovat normální sociální interakce,
- provádět normální pohyby při přijímání krmiva a napájení.

Tyto požadavky se vztahují na nová ustájení nebo případy nahrazení stávajících ustájení, od 31. prosince 2004.

Veškerá ustájení musí splňovat tyto požadavky k 31. prosinci 2010.

Do té doby smluvní strany, zabývající se touto produkcí, by měly podporovat nahrazení stávajících ustájení, která tyto požadavky nesplňují.

8. V případě kachen držených za účelem chovu, musí být k dispozici odpovídající počet vhodně navržených prostorů pro hnízda odpovídající velikosti.

Snášková hnízda a plochy pro odpočinek nesmí být tak vysoko nad podlahou, aby kachnám jejich používání působilo potíže nebo aby pro ně znamenalo riziko poranění.

ŘÍZENÍ CHOVU

Článek 11

1. Při vytváření nebo obnovování hejna by se výběr linie měl řídit snahou o omezení zdravotních problémů a problémů pohody zvířat.

2. Je třeba přijmout opatření ke snížení agresivity a stresu na minimum, zejména při vytváření nových skupin, ale také k dalšímu udržení stability skupiny.

3. Velikost prostoru pro kachny se stanoví tak, aby byly splněny jejich požadavky na celé prostředí, s ohledem na jejich věk, pohlaví, živou hmotnost, zdravotní stav a jejich potřebu volnosti pohybu a projevů normálního chování včetně sociálního chování daného druhu. Velikost skupiny musí být taková, aby nevedla k poruchám chování či jiným poruchám nebo poranění.

4. Dostatečná podestýlka musí být poskytnuta a udržována, pokud je to možné, v suchém, drodivém stavu, aby se kachny mohly udržovat v čistotě a obohacovat si prostředí.

5. Je třeba provádět časté kontroly proto, aby bylo zajištěno, že prostředí není zamořeno parazity nebo jinými škodlivými organismy.

6. Rutinní nebo systematické používání léků jako náhrada za špatné hygienické podmínky nebo praktiky chovu je nepřipustné.

Článek 12

1. Pokud jsou kachny chovány uvnitř bez volného přístupu do venkovní ohrady, musí být ustájovací prostory takové, aby teplota prostředí, proudění vzduchu, relativní vlhkost, prašnost a další atmosférické podmínky neovlivňovaly nepříznivě zdravotní stav nebo pohodu kachen. Hustota osazení při vytváření skupin se musí řídit kapacitou větrání v budovách tak, aby se udržela přiměřená teplota prostředí a nedocházelo k přehřívání, především během horkého počasí. V případě extrémně vysokých teplot je třeba přijmout další odpovídající opatření, například chlazení budov.

2. Systém větrání a zařízení pro skladování a manipulaci se stelivem a trusem musí být navržen, udržován a řízen tak, aby kachny nebyly vystavovány nebezpečným hladinám plynů jako je například amoniak, sirovodík, oxid uhličitý v koncentracích působících kachnám nepohodlí či poškození zdraví.

3. Pokud zdraví a pohoda zvířat závisí na automatických nebo dalších mechanických systémech větrání, je třeba nainstalovat účinný poplašný systém a zařídit stálé přiměřené větrání při výpadku proudu.

4. Pokud budovy musí být uzamykány, je třeba zajistit okamžitý vstup pro případ mimořádných okolností.

Článek 13

1. Malá kachňata nesmí být vystavována podmínkám, které způsobují lapání po dechu z přehřátí nebo dlouhodobé shlukování se a načepýření peří z podchlazení.

2. Během dlouhých období teplot pod bodem mrazu v podmínkách volných výběhů musí mít kachny k dispozici volně přístupný ochranný přístřešek. Tento přístřešek musí být dostatečně velký, aby pojal všechny kachny zároveň, musí v něm být přiměřená teplota a musí obsahovat vhodnou podestýlku.

3. V případě systémů volného výběhu, musí být uzavřené části výběhů používány střídavě a hejna musí být přesunuta dřív, než je půda kontaminována organismy, které mohou způsobit nebo přenášet onemocnění do té míry, že by to mohlo vážně poškodit zdraví ptáků. Mobilní prostory pro ustájení a napájecí zařízení musí být v případě potřeby přemístěny tak, aby nevznikalo nevysychající bláto.

4. Přesuny kachen z místa na místo je třeba provádět v klidu a pomalu.

Článek 14

Pokud je to možné, úroveň hluku musí být omezena na minimum a je třeba se vyhnout neustálému a náhlému hluku. Ventilátory, krmné automaty a další zařízení musí být

konstruovány, umístěny, obsluhovány a udržovány tak, aby způsobovaly co nejmenší hluk, jak přímo uvnitř ustájovacích prostor, tak nepřímo přenosem přes budovu samotného ustájovacího prostoru.

Článek 15

1. Ve všech budovách musí být intenzita světla dostatečná k tomu, aby na sebe všechny kachny navzájem viděly a byly zřetelně vidět, aby mohly zrakově prozkoumávat své okolí a vyvíjet normální aktivity. Pokud je to možné, bude zajištěno přirozené světlo. V takovém případě by osvětlovací otvory měly být rozmístěny tak, aby byl ustájovací prostor osvětlen rovnoměrně.

2. Po prvních několika dnech přizpůsobování světelný režim musí být takový, aby předcházel vzniku zdravotních problémů a problémů chování. Proto je třeba dodržovat 24-hodinový cyklus s nepřerušovanými periodami tmy, tvořícími dle doporučení přibližně třetinu dne.

3. Aby se předešlo rozrušení nebo poranění ptáků, během zhasínání by mělo dojít k periodě stmívání.

Článek 16

1. Všechny kachny musí mít každodenně odpovídající přístup ke vhodnému, výživnému, vyrovnanému a hygienicky nezávadnému krmivu a neustále k odpovídajícímu množství kvalitní vody. U jedinců, kteří mají potíže s příjmem krmiva nebo vody, je třeba přijmout vhodná opatření podle článku 7 odstavec 3.

2. Je zakázáno používat metody krmení a krmná aditiva způsobující kachnám strádání, poranění nebo onemocnění nebo taková, která vedou ke vzniku fyzického stavu poškozujícího zdraví a pohodu zvířat.

3. Kromě naléhavých případů je třeba vyvarovat se náhlých změn typu nebo množství krmiva a krmných postupů. Toto neplatí v případě léčebných nebo profylaktických opatření provedených dle pokynů veterinárního lékaře.

Článek 17

Všechna automatická nebo další mechanická zařízení, na nichž závisí pohoda kachen, musí být nejméně jedenkrát denně kontrolována. Zjištěné závady musí být neprodleně odstraněny nebo, pokud to není možné, je třeba podniknout vhodná opatření k tomu, aby až do odstranění závady bylo zajištěno zdraví a pohoda kachen.

Článek 18

1. Je třeba zkoordinovat dobu vyskladnění a plánovanou dobu porážky na jatkách tak, aby se co nejvíce zkrátila doba pobytu kachen v kontejnerech/klecích či bednách.

2. Kachny musí mít přístup k potravě nebo vodě před přepravou, kromě případu přepravy na jatky, které jsou v blízkosti místa produkce.

3. Před vyskladněním ohrad nebo hal je nutno odstranit potenciálně nebezpečné příslušenství, zejména pak musí být odstraněny ostré hrany nebo výstupky. Zvláštní péči je třeba věnovat přesunu kachen v rámci ohrady nebo haly či přesunu mimo ně tak, aby nedošlo k poranění kachen vybavením či v průběhu manipulace. Pokud je to možné, kachny musí být povzbuzovány k chůzi a manipulace musí být omezena na minimum.
4. Při chytání ptáků je třeba se vyvarovat vyvolání paniky a následných poranění nebo úhynu ptáků udušením, například snížením intenzity světla nebo použitím modrého světla.
5. Nezpůsobilí jedinci, i když dosáhli porážkové hmotnosti, nesmí být posláni na porážku. Jakýkoli jedinec, který není schopen stát na obou nohách, nesmí být transportován, ale musí být humánně usmrcen na farmě v souladu s ustanoveními článku 23.
6. Kachny by neměly být nošeny hlavou dolů nebo zdvihány pouze za nohy. Měly by být podepírány rukou umístěnou pod jejich tělem a paží kolem jejich těla tak, aby křídla zůstala u těla. Těžší kusy by měly být nošeny jednotlivě a jeden po druhém vkládány do přepravek/kleccí. Je třeba používat kontejnery s velkými otvory.
7. Vzdálenost, na kterou jsou kachny přenášeny, by měla být co nejvíce zkrácena, například přistavením kontejnerů/beden či kleccí co nejblíže ke kachnám.
8. Kontejnery nesmí být přeplněny a musí být dobře větrány. Během pobytu v kontejnerech musí být kachny chráněny před nepřízní počasí a extrémně vysokými a nízkými teplotami.
9. Je třeba co nejvíce podporovat vývoj dokonalejších systémů pro manipulaci s velkým počtem kachen.

Článek 19

1. Ty části ustájovacích prostorů, s nimiž kachny přicházejí do styku, se důkladně vyčistí a tam, kde je to třeba, vydezinfikují pokaždé po vyskladnění a před dalším naskladněním. Po dobu ustájení zvířat se ustájovací prostory, ohrady a veškeré vybavení, včetně napájecího zařízení, udržuje v uspokojivé čistotě.
2. Jakýkoli uhynulý jedinec musí být bezodkladně a hygienickým způsobem odstraněn z ohrady nebo přístřešku v souladu se stávající legislativou.

Článek 20

Pokud hrozí nebezpečí útoku predátory, je třeba přijmout opatření ke snížení tohoto rizika v souladu s národními zákony a dalšími právními nástroji na ochranu zvířat nebo na ochranu ohrožených druhů.

ZMĚNY GENOTYPU NEBO FENOTYPU

Článek 21

1. Chov nebo chovné programy, které způsobují nebo s největší pravděpodobností způsobí utrpení nebo poškození kachen, se nesmí používat. Zejména kachny s genotypem pozměněným na produkci nebudou chovány za podmínek komerčních chovů, pokud nebylo vědeckými studiemi pohody zvířat prokázáno, že kachny mohou být chovány za těchto podmínek, aniž by to mělo škodlivý účinek na jejich zdraví nebo pohodu.

2. Chovné programy by měly věnovat obzvláštní pozornost kritériím přispívajícím ke zlepšení zdraví a pohody kachen a zároveň i produkčním kritériím. Proto je třeba podpořit ochranu nebo vývoj plemen nebo linií zvířat, které by omezily či zmenšily problémy pohody zvířat.

Článek 22

1. Pro účely tohoto Doporučení se za „mrzačení“ považuje postup provedený pro jiné než léčebné nebo diagnostické účely u jednotlivých kachen a působící poškození nebo ztrátu citlivé části těla nebo změnu struktury kostí nebo způsobující značnou bolest nebo stres.

2. Mrzačení kachen je obecně zakázáno, s výjimkou:

- a) okolností a procedur podrobně popsanych v odstavci 3 níže;
- b) opatřování známkami pro identifikační účely, které musí být provedeno tak, aby se předešlo zbytečnému strádání.

Je třeba podporovat metody způsobující méně strádání než opatřování známkami.

3. Pokud si kachny navzájem způsobují poranění zobákem nebo drápy, je třeba přijmout opatření, aby se předešlo níže uvedené nutnosti mrzačení, a to změnou nevhodných faktorů prostředí a řízení chovu nebo systémů řízení chovu a výběru vhodných plemen a linií kachen.

Pokud tato opatření nejsou dostatečná k tomu, aby se předešlo utrpení kachen, příslušný orgán na základě posouzení konkrétního případu může učinit výjimku z tohoto zákazu, pouze však s ohledem na následující procedury:

- odstranění části zobáku na horní čelisti, vyčnívající za nedotčenou dolní čelist; (viz obr. 1 a 2)
- a zkrácení drápů (viz obr. 3)

Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Takové výjimky mohou být povoleny v souladu s procedurou definovanou příslušným orgánem za předpokladu, že tyto metody nebudou běžně používány.

Výjimky z obecného zákazu mrzačení učiněné v souladu s odstavcem 2 a budou pravidelně přezkoumávány každou stranou zainteresovanou na rozhodnutí o tom, zda mají být zachovány či nikoliv. Stálý výbor bude každoročně informován o pokroku dosaženém v tomto ohledu a o počtu zařízení, jimž byly tyto výjimky uděleny.

4. Peří, včetně prachového peří, se nesmí vyškubávat živým ptákům.

USMRCOVÁNÍ

Článek 23

1. Pokud jsou kachny nemocné či poraněné v takovém rozsahu, že léčba již není možná a přeprava by způsobila další utrpení, musí být usmrceny na místě. Toto musí být provedeno bez vyvolání nepřiměřené bolesti, rozrušení nebo jiných forem strádání a bezodkladně osobou vyškolenou a obeznámenou s metodami usmrcování, kromě naléhavých případů, kdy tato osoba není okamžitě k dosažení.

2. Použité metody bud':

- a) způsobí okamžitou ztrátu vědomí a smrt, nebo
- b) rychle způsobí ztrátu citlivosti zvířete k bolesti a stresu na dobu, než nastane smrt, nebo
- c) vyvolají smrt zvířete v anestézii nebo účinně omráčeného.

Usmrcování utopením nebo udušením není povoleno. Jelikož kachny nejsou vnímavé vůči oxidu uhličitému jako někteří jiní ptáci, použití oxidu uhličitého je třeba se vyhnout.

Metody, které mohou být použity k usmrcení nechtěných kachňat a embryí v líhních, jsou uvedeny v příloze.

3. Osoba odpovědná za usmrcení je povinna zajistit, aby u každé kachny byly splněny požadavky odstavce 2, a přesvědčit se, že zvíře je mrtvé.

DOPLŇKOVÁ USTANOVENÍ

Článek 24

1. Státy, v nichž je povolena produkce paštiky z kachních jater, podpoří výzkum aspektů pohody kachen a alternativních metod, k nimž nepatří krmení násilným způsobem.

2. Do doby, než budou k dispozici nové vědecké poznatky o alternativních metodách a jejich řešení aspektů pohody zvířat, produkce paštiky z kachních jater bude provozována pouze v místech současné produkce, a to pouze v souladu s normami stanovenými národními zákony.

V každém případě příslušný orgán musí monitorovat tento typ produkce, aby zabezpečil provádění ustanovení tohoto Doporučení.

3. Stálý výbor bude každoročně informován o získaných výsledcích a přijatých opatřeních ke zlepšení ustájení a procedur řízení chovu a kontroly produkce.

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Toto Doporučení bude revidováno do 5 let po nabytí platnosti a v případě potřeby novelizováno zejména v souladu se všemi novými dostupnými vědeckými poznatky,

týkajícími se zejména poskytování vody a hustoty osazení a způsobu omezování nutnosti provádět mrzačení.

PŘÍLOHA: USMRCOVÁNÍ NECHTĚNÝCH KACHŇAT A EMBRYÍ V LÍHNÍCH

1. Kachňata, která nejsou zamýšlena k chovu, budou co nejdříve usmrcena.
2. Kachňata by měla být usmrcena mechanickým vybavením schváleným pro tento účel v souladu s národní legislativou, navrženým a provozovaným tak, aby během jeho provozu bylo zaručeno okamžité usmrcení všech kachňat, a to i v případě jejich velkého množství.
3. Použity mohou být pouze plyny nebo směsi plynů, které během používání nevyvolávají respiratorní stres. Tento postup musí být v souladu s článkem 23 a povolen platnou národní legislativou.

Je třeba přijmout taková opatření k zajištění rychlé smrti a k vyloučení udušení pod jinými kachnami, a to umístěním kachňat do jedné vrstvy a sledováním koncentrací plynu.

4. Aby se okamžitě usmrtila všechna živá embrya, veškerý odpad z líhní musí být bezodkladně ošetřen výše uvedeným mechanickým vybavením nebo jakékoli živé embryo musí být bezodkladně usmrceno v souladu s článkem 23.